

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертаційної роботи аспіранта кафедри стоматології дитячого віку Буковинського державного медичного університету Муринюка Тараса Івановича на тему «Обґрунтування вибору методу видалення третіх молярів за ортодонтичними показаннями», на здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 22 – Охорона здоров'я за спеціальністю 221 – Стоматологія

ВИТЯГ

із протоколу спільного засідання наукової комісії і кафедр: *терапевтичної стоматології; ортопедичної стоматології, хірургічної стоматології та щелепно-лицевої хірургії та стоматології дитячого віку* Буковинського державного медичного університету від 08.04.2024 року.

Присутні:

Голова засідання: проректор закладу вищої освіти з науково-педагогічної роботи та міжнародних зв'язків, д.мед.н., професор Савка І.Г.

д.мед.н., професор, Кузняк Н.Б.,

д.мед.н., професор Годованець О.І.,

д.мед.н., професор Давиденко І.С.,

д.мед.н., професор Цигикало О.В.,

д.мед.н., професор Годованець Ю.Д.,

д.мед.н., професор Білоокий В.В.,

д.мед.н., доцент Бамбуляк А.В.,

д.мед.н., доцент Батіг В.М.,

к.мед.н., доцент Сем'янів І.О.,

к.мед.н., доцент Ватаманюк Н.В.,

к.мед.н., доцент Солтис О.М.,

к.мед.н., доцент Митченко О.В.,

к.мед.н., доцент Паліс С.Ю.,

к.мед.н., доцент Дмитренко Р.Р.,

к.мед.н., доцент Котельбан А.В.,

к.мед.н., доцент Кіцак Т.С.,

к.мед.н., доцент Митченко М.П.,

к.мед.н., доцент Мандзюк Т.Б.,

к.мед.н., доцент Вітковський О.О.,

к.мед.н., доцент Рожко В.І.,

к.мед.н., асистент Гринкевич Л.Г.,

к.мед.н., асистент Романюк Д.Г.,

асистент Гальчук К.Л.,

асистент Хомишин О.Т.,

асистент Кузик І.М.,

асистент Кіюн І.Д.,

асистент Батіг І.В.,
асистент Вовк І.І.,
асистент Алай Я.С.,
аспірант Ратушняк А.,
аспірант Литвиненко О.,
аспірант Марчук І.,
аспірант Галицька В.,
аспірант Шурма А.

Секретар засідання: начальник наукового відділу з сектором інноваційного розвитку, доктор філософії Доманчук Т.І.

ПОРЯДОК ДЕННИЙ:

Публічна презентація наукових результатів дисертації на здобуття ступеня доктора філософії аспіранта кафедри стоматології дитячого віку Муринюка Тараса Івановича на тему: «**Обґрунтування вибору методу видалення третіх молярів за ортодонтичними показаннями**» в галузі знань 22 Охорона здоров'я за спеціальністю 221 Стоматологія.

Науковий керівник: д.мед.н., професор Годованець Оксана Іванівна, завідувач кафедри стоматології дитячого віку Буковинського державного медичного університету, МОЗ України.

Рецензент:

1. д.мед.н., доцент Батіг Віктор Маркіянович, завідувач кафедри терапевтичної стоматології Буковинського державного медичного університету, МОЗ України.

СЛУХАЛИ: доповідь здобувача Муринюка Тараса Івановича, який виклав суть та основні положення дисертації на тему: «Обґрунтування вибору методу видалення третіх молярів за ортодонтичними показаннями».

Здобувач обґрунтував мету і завдання дослідження, відзначив актуальність роботи, окреслив методи дослідження, виклав результати дослідження та висновки (15 хв.).

Науковий керівник: д.мед.н., професор Годованець Оксана Іванівна дала позитивну характеристику здобувачу.

У науковій дискусії взяли участь: д.мед.н., професор Савка І.Г., д.мед.н., професор Кузняк Н.Б., д.мед.н., професор Давиденко І.С., д.мед.н., доцент Батіг В.М., д.мед.н., доцент Бамбуляк А.В.

Питання задавали:

д.мед.н., доцент Батіг В.М., завідувач кафедри терапевтичної стоматології Буковинського державного медичного університету, МОЗ України.

Запитання: 1. Чому було обрано для дослідження вік дітей від 11 до 18 років?

Здобувач: Дякую за запитання, дозвольте відповісти. Саме в цьому віковому періоді найчастіше відбувається ортодонтичне лікування в дітей, яке формує показання до видалення третіх молярів, що нами і досліджувалося.

Запитання: 2. Чому Вами було обрано для аналізу стадій формування третіх молярів саме методику Діміржіан?

Здобувач: Дякую за запитання, дозвольте відповісти. Методика Діміржіан дозволяє оцінити стан зачатка зуба за допомогою панорамного знімка, який є обов'язковим діагностичним елементом ортодонтичних пацієнтів. Окрім цього вона широко використовується в міжнародній практичній та науковій спільноті для встановлення зубного віку пацієнтів. Саме тому ми її обрали для свого дисертаційного дослідження.

Запитання: 3. Яка роль дослідження активності лізоциму та sIgA у Вашій науковій роботі?

Здобувач: Дякую за запитання, дозвольте відповісти. За допомогою цих параметрів ми оцінювали стан місцевого імунітету, оскільки вони є найбільш важливими компонентами ротової рідини, які виконують захисну функцію. На основі результатів дослідження визначали сприятливіший період для проведення оперативних втручань.

Д.мед.н., професор Кузняк Наталія Богданівна, завідувачка кафедри хірургічної стоматології та щелепно-лицевої хірургії, Буковинського державного медичного університету, МОЗ України.

Запитання: 1. За Вашими спостереженнями, які чинники насамперед впливають на тривалість оперативного втручання в дітей щодо третіх молярів?

Здобувач: Дякую за запитання, дозвольте відповісти. Першочергово вплив має стадія формування третього моляра, товщина кортикальної пластинки над зачатком зуба. Також значення має анатомо-топографічне розташування зачатка, наприклад, по відношенню до нижньоальвеолярного нерва чи гайморової пазухи. Крім того є багато суб'єктивних моментів, доприкладу, загальний психологічний стан дитини, готовність до співпраці тощо.

Запитання: 2. Чи призначали Ви медикаментозний супровід пацієнтам у післяопераційному періоді? Якщо так, то які медикаменти Ви застосовували?

Здобувач: Дякую за запитання, дозвольте відповісти. Звичайно ми проводили медикаментозну корекцію, зокрема, призначали амоксицилін по 500 мг з клавураною кислотою по 125 мг 2 рази на добу протягом 5-7 днів, флуконазол по 100 мг на третю добу одноразово, лоратадин по 10 мг на добу протягом 5-7 днів, парацетамол по 500 мг та ібупрофен по 200 мг 2-3 рази на добу протягом 3-5 дні. Для всіх груп вона була однаковою.

Запитання: 3. Чи спостерігали Ви ускладнення після операції видалення третіх молярів?

Здобувач: Дякую за запитання, дозвольте відповісти. Щодо ускладнень, котрі розвивалися у післяопераційному періоді, то нами були зафіксовані ускладнення запального характеру, а саме один випадок герпетичного стоматиту в дитини I групи та хронічного рецидивуючого афтозного стоматиту в дитини II групи. Розвиток локалізованого гінгівіту в ділянці другого моляра

відмічався в однієї дитини II групи та однієї дитини III групи. Після поліпшення гігієни ротової порожнини та проведення місцевого лікування за допомогою антисептиків та кератопластиків усі ознаки запального процесу піддавалися редукції.

Щодо таких ускладнень, як кровотечі, парестезії, післяопераційна гематома чи нагноєння гематоми, які можуть виникати після операції видалення третього моляра, то в дітей груп спостереження вони не реєструвалися.

Д.мед.н., професор Цигикало Олександр Віталійович, завідувач кафедри гістології, цитології та ембріології Буковинського державного медичного університету, МОЗ України.

Запитання: 1. Як відбувався забір матеріалу для гістологічного дослідження?

Здобувач: Дякую за запитання, дозвольте відповісти. Під час оперативного втручання в дітей проводилося вилучення фрагменту слизової оболонки ясен, що висікалась при одержанні доступу до зачатка третього моляра. Матеріал ясен фіксували протягом 20-22 годин у забуференому 10 %-му розчині формаліну з нейтральним рН. Після фіксації матеріал ясен зневоднювали в системі ізопропілового спирту та заливали при 560 С у парафін для подальшої гістологічної обробки. Описана обробка матеріалу дозволяла зберегти ті антигени тканини ясен, які потім досліджували за допомогою імуногістохімічних методів, але також дозволяла виконати й класичне гістологічне дослідження.

Запитання: 2. Чим обумовлений вибір антигенів Ki-67, CD-34 та віментину для імуногістохімічного дослідження?

Здобувач: Дякую за запитання, дозвольте відповісти. Антиген Ki-67 є маркером проліферативної активності епітелію. CD-34 та віментин використовувалися нами як маркери проліферації в клітинах неепітеліального походження. Визначення Ki-67, CD-34 та віментину в клітинах ясен з урахуванням стадії розвитку зачатка зуба дозволило нам оцінити ступінь їх зрілості та здатності до відновлення, що є важливим з точки зору регенеративного потенціалу як на місці оперативного втручання, так і в якості потенційного джерела поліпотентних стовбурових клітин.

Д.мед.н., доцент Бамбуляк Андрій Васильович, доцент кафедри хірургічної стоматології та щелепно-лицевої хірургії, Буковинського державного медичного університету, МОЗ України.

Запитання: 1. Чим Ви проводили трепанацію кістки та фрагментацію коронкової частини третього моляра?

Здобувач: Дякую за запитання, дозвольте відповісти. Вказані маніпуляції ми здійснювали фрезою Ліндемана, зарядженою в прямий наконечник із зовнішнім охолодженням фізіологічним розчином у швидкісному режимі 30000-40000 об.

Запитання: 2. Яким шовним матеріалом Ви користувались для ушивання операційної рани?

Здобувач: Дякую за запитання, дозвольте відповісти. Для ушивання операційної рани нами використовувався кетгут хромований 4-0, оскільки це матеріал м'який, не викликає дискомфорту в пацієнтів та резорбується на 7-9 день.

К.мед.н., доцент Солтис Ольга Михайлівна, доцент кафедри терапевтичної стоматології, Буковинського державного медичного університету, МОЗ України.

Запитання: 1. До яких ортодонтичних проблем може призвести несвоєчасне видалення третіх молярів?

Здобувач: Дякую за запитання. Найчастіше лікарі-ортодonti зустрічаються з такими наслідками, як дистопія верхніх ікол, скученість нижніх різців, ретенція других молярів. Окрім того, несвоєчасне видалення третіх молярів може призвести до карієсу кореня другого моляра та локалізованого пародонтиту у ділянці дистальної поверхні другого моляра.

К.мед.н., доцент Ватаманюк Наталія Вікторівна, доцент кафедри терапевтичної стоматології, Буковинського державного медичного університету, МОЗ України.

Запитання: 1. З якою метою Ви проводили визначення двох гігієнічних індексів?

Здобувач: Дякую за запитання. Найчастіше лікарі-ортодonti зустрічаються з такими наслідками, як дистопія верхніх ікол, скученість нижніх різців, ретенція других молярів. Окрім того, несвоєчасне видалення третіх молярів може призвести до карієсу кореня другого моляра та локалізованого пародонтиту у ділянці дистальної поверхні другого моляра.

Асистент Вовк Інна Ігорівна, асистент кафедри ортопедичної стоматології, Буковинського державного медичного університету, МОЗ України.

Запитання: 1. Де Вами проводились лабораторні дослідження ротової рідини дітей?

Здобувач: Дякую за запитання. Дослідження ротової рідини ортодонтичних пацієнтів проводилися на базі Навчально-наукової лабораторії Буковинського державного медичного університету, так само як і гістологічні та імуногістохімічні дослідження ясен.

Асистент Батіг Ірина Вікторівна, асистент кафедри хірургічної стоматології та щелепно-лицевої хірургії, Буковинського державного медичного університету, МОЗ України.

Запитання: 1. На якому етапі ортодонтичного лікування Вами проводилась операція видалення третіх молярів?

Здобувач: Дякую за запитання. Екстракція третіх молярів відбувалася здебільшого перед встановленням ортодонтичної апаратури, значно рідше хірургічний етап лікування здійснювався під час власне апаратурного лікування чи після нього.

На всі запитання здобувач дав вичерпні відповіді.

1. Виконання освітньо-наукової програми

Здобувачем Муринюком Т.І. повністю виконано індивідуальний навчальний план відповідно до акредитованої освітньо-наукової програми «Стоматологія» Буковинського державного медичного університету.

Здобувач Муринюк Т.І. здобув глибинні знання в галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 221 «Стоматологія» (наукова спеціальність 14.01.22 - стоматологія); оволодів загальнонауковими (філософськими) компетентностями, спрямованими на формування системного наукового світогляду, професійної етики та загально-культурного кругозору; набув універсальних навичок дослідника, зокрема, усної та письмової презентації результатів власного наукового дослідження українською мовою, застосування сучасних інформаційних технологій у науковій діяльності, організації та проведення навчальних занять, управління науковими проектами та складання пропозицій щодо фінансування наукових досліджень, реєстрації прав інтелектуальної власності; здобув мовні компетентності, достатні для представлення та обговорення результатів своєї наукової роботи іноземною мовою (англійською) в усній та письмовій формі, а також для повного розуміння іншомовних наукових текстів з відповідної спеціальності.

2. Виконання індивідуального плану наукової роботи (наукова складова акредитованої освітньо-наукової програми).

Індивідуальний план наукової роботи здобувача Муринюк Т.І. був затверджений рішенням Вченої ради Буковинського державного медичного університету від 01.10.2020 р. (протокол № 2). Науковий керівник, д.мед.н., професор Годованець Оксана Іванівна, завідувач кафедри стоматології дитячого віку Буковинського державного медичного університету. Термін виконання роботи: 2020-2024 роки.

Усі розділи індивідуального плану наукової роботи здобувача виконані своєчасно, в установлені терміни, що підтверджено результатами проміжної та підсумкової атестації.

Клінічні та параклінічні дослідження проведені своєчасно і в повному обсязі із застосуванням сучасних та інформативних методів на базі Навчально-наукової лабораторії Буковинського державного медичного університету.

3. Актуальність дисертації. Основними причинами видалення зубів є карієс та його ускладнення, захворювання тканин пародонта, травми й ортодонтичне лікування. У випадку останнього мова здебільшого йде про видалення здорових зубів, серед яких значний відсоток припадає на треті моляри, що залучаються до комплексного ортодонтичного лікування у переважній більшості випадків. Видалення цих зубів має профілактичний ефект щодо розвитку зубощелепних аномалій та інших стоматологічних захворювань і є обов'язковою умовою стабільності ортодонтичного лікування, тому операція видалення третього моляра є однією з найпоширеніших у практиці хірурга-стоматолога та викликає великий інтерес з точки зору практичної медицини.

Екстракція третіх молярів, особливо за умов їхньої ретенції та дистопії, є достатньо травматичною маніпуляцією, яка супроводжується великим

дефектом кісткової тканини та чималою кількістю ускладнень, тому доцільним є проведення її у вигляді гермектомії, яка має низку переваг перед типовим і атиповим методами видалення зубів. Зокрема, фолікули розташовуються близько до стоншеного альвеолярного гребня, не мають коренів, що значно полегшує та зменшує оперативну травму. Окрім того тканини зубного зачатка на ранніх стадія розвитку є гарним джерелом стовбурових клітин, які з користю можуть бути використані в регенераторній медицині.

Зважаючи на вищевикладене, актуальність і пріоритетність проведеного здобувачем дисертаційного дослідження не викликає сумніву, і повністю відповідає запитам теоретичної та практичної стоматології.

4. Тема дисертації затверджена Вченою Радою Буковинського державного медичного університету як «Обґрунтування вибору методу видалення третіх молярів за ортодонтичними показаннями» (протокол № 2 від 01.10.2020 р.).

5. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційне дослідження здобувача Муринюка Тараса Івановича на тему «Обґрунтування вибору методу видалення третіх молярів за ортодонтичними показаннями» виконано в межах НДР кафедри стоматології дитячого віку Буковинського державного медичного університету «Розробка методів профілактики та лікування основних стоматологічних захворювань у дітей з урахуванням чинників ризику їх розвитку» (ДР № 0121U110122, 2021-2025 рр.). Дисертант є співвиконавцем окремих фрагментів цієї роботи.

6. Наукові положення, розроблені особисто здобувачем, та їх новизна

Здобувачем визначені мета та завдання дослідження; розроблена його програма, обрані методи і визначені обсяги дослідження; проаналізовані та узагальнені дані фахової наукової літератури; розроблено дизайн дослідження на підставі чого доповнено наукові дані щодо стоматологічного статусу ортодонтичних пацієнтів, котрі потребують операції видалення третього моляра, з урахуванням віку обстежених. Проаналізовано місцеві захисні реакції ротової рідини ортодонтичних пацієнтів за такими показниками, як активність лізоциму та рівень sIgA залежно від віку. Проведено дослідження щодо встановлення стадії формування зачатка третього моляра в ортодонтичних пацієнтів різних вікових груп за допомогою рентгенологічного аналізу за Demirjian. За допомогою гістометричних та імуногістохімічних досліджень описано структуру ясен у ділянці зачатків третіх молярів.

7. Нові науково обґрунтовані теоретичні та/або експериментальні результати проведених здобувачем досліджень.

Результати проведених здобувачем досліджень вказують на вагомий вклад у практичну та теоретичну стоматологію, зокрема у роботі проаналізовано місцеві захисні реакції ротової рідини ортодонтичних пацієнтів за такими показниками, як активність лізоциму та рівень sIgA залежно від віку. Уперше проведено дослідження щодо встановлення стадії формування зачатка третього моляра в ортодонтичних пацієнтів різних вікових груп за допомогою рентгенологічного аналізу за Demirjian. Установлено, що у всіх обстежених

віком 11-13 років реєструється стадія розвитку «D»; у дітей віком 13-16 років стадії розвитку «E» та «F»; у пацієнтів віком 16-18 років стадії розвитку «G» та «H». Уперше на підставі гістометричних та імуногістохімічних досліджень показано, що під час формування зачатків третіх молярів в яснах відбуваються певні зміни, що описуються зростанням товщини епітеліального покриву, зниженням відсотка Ki-67 позитивних клітин базального шару епітелію, зростанням питомого об'єму судинного русла строми ясен, зменшенням інтенсивності імуногістохімічного забарвлення ендотеліоцитів кровоносних судин на CD-34 та віментин, зниженням кількості острівці неангіогенезу та масиву незрілих поліпотентних (лімфоїдних) віментин-позитивних клітин. Результати проведених здобувачем досліджень вказують на доцільність співпраці стоматологів та лікарів інших спеціальностей у напрямку регенераторної медицини.

8. Ступінь обґрунтованості та достовірності положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Достовірність та обґрунтованість наукових положень і висновків, сформульованих у дисертації, зумовлена правильно обраними методичними підходами, достатньою кількістю обстежених та пролікованих (95 осіб) пацієнтів із використанням сучасних, інформативних методів дослідження, що відповідають поставленій меті та завданням роботи.

Наявний у дисертації ілюстративний матеріал повністю відображає об'єм проведених досліджень і містить необхідну наукову інформацію.

Аналіз та узагальнення результатів дослідження зроблено ґрунтовно із залученням достатньої кількості літературних джерел для порівняння, а також підтвердження власних даних. Наукові положення і висновки базуються на результатах власних досліджень та достатньо висвітлені в опублікованих наукових працях.

Здобувачем проведена статистична обробка отриманих даних з використанням загальноприйнятих методів варіаційної статистики. Отже, отримані результати, наукові положення та висновки дисертаційного дослідження є обґрунтованими та вірогідними.

9. Апробація результатів дисертації

Основні наукові положення та результати досліджень оприлюднені на наукових форумах різних рівнів: науково-практичній конференції з міжнародною участю «Мультидисциплінарний підхід в ортодонтичному лікуванні (присвяченої 100-річчю Української медичної стоматологічної академії та 30-річчю кафедри післядипломної освіти лікарів-ортодонтів)» (12-13 листопада, 2020; Полтава); 102-й підсумковій науковій конференції професорсько-викладацького складу Буковинського державного медичного університету (8, 10, 15 лютого, 2021; Чернівці); 103-й підсумковій науковій конференції професорсько-викладацького складу Буковинського державного медичного університету (7, 9, 14 лютого, 2022; Чернівці); науково-практичній конференції з міжнародною участю «Прикладні питання сучасної морфології (присвяченої 100-річчю від дня народження професорки В.А. Малішевської)» (23-24 березня, 2022; Чернівці); XXXIII International Congress «By promoting

excellence we prepare the future» (2-5 March, 2023; Iasi, Romania); всеукраїнській науково-практичній конференції з міжнародною участю «Проблеми та перспективи стоматології та щелепно-лицевої хірургії в умовах сьогодення» (30 листопада, 2023; Полтава).

10. Повнота опублікування результатів дисертації, кількість наукових публікацій та конкретний особистий внесок здобувача до всіх наукових публікацій, опублікованих зі співавторами та зарахованих за темою дисертації

За матеріалами дисертації опубліковано 12 друкованих праць, у тому числі 6 статей (із них 2 статті у журналах, що індексуються в наукометричній базі Scopus, 3 статті – у фахових виданнях України, 1 стаття в закордонному виданні) та 6 публікацій в матеріалах наукових форумів (із них 1 публікація закордонна в журналі, що індексується в наукометричній базі Web of Science).

Результати дисертаційної роботи повністю висвітлені в опублікованих працях, які за змістом відповідають їй і в сукупності дозволяють дістати цілісне враження про виконану роботу. Особистий внесок здобувача в працях, які опубліковані зі співавторами, є основним.

11. Особистий внесок здобувача в одержання наукових результатів, що виносяться на захист

Дисертантом особисто визначено напрямок роботи, сформульовано мету та завдання дослідження, проведено інформаційно-патентний пошук, відібрано і проаналізовано наукову літературу за темою дисертації. Власноруч проведено хірургічний етап лікування ортодонтичних пацієнтів та всі клінічні обстеження, що є задокументовано первинною документацією. Автором самостійно написані всі розділи дисертації, узагальнено та проаналізовано отримані результати, проведена їх статистична обробка. Постановку наукового завдання, формулювання ідеї роботи та висновків дисертант здійснив з допомогою наукового керівника.

12. Висновок Комісії з питань етики

Комісія з питань етики, щодо дотримання етичних принципів при виконанні дисертаційного дослідження Муринюка Тараса Івановича «Обґрунтування вибору методу видалення третіх молярів за ортодонтичними показаннями» позитивно оцінила наукову роботу (протокол №4 від 21.12.2023 р.).

13. Характеристика первинної документації

Комісія з перевірки первинної документації дисертаційної роботи при Буковинському державному медичному університеті, провела перевірку первинної документації дисертації Муринюка Тараса Івановича і дійшла висновку, що представлені документи достовірні та повністю відповідають сутності виконаної дисертаційної роботи та вимогам до неї.

14. Перевірка дисертаційної роботи на наявність академічного плагіату

Комісією Буковинського державного медичного університету (голова комісії, д.мед.н., професор Булик Р.Є.; відповідальний за перевірку робіт клінічного профілю, д.мед.н., професор Гринчук Ф.В.) проведено первинну

експертизу на наявність плагіату та порушень академічної доброчесності в дисертаційній роботі Муринюка Т.І. на тему «Обґрунтування вибору методу видалення третіх молярів за ортодонтичними показаннями». Перевірка засвідчила унікальність (оригінальність) текстових даних у поданій роботі (95,1%), що дозволяє стверджувати відсутність порушень академічної доброчесності в дисертаційній роботі в контексті літературних посилань щодо інших публікацій та інтернет-ресурсів.

15. Оцінка змісту, мови та стилю дисертації

Дисертація оформлена відповідно до вимог, побудована за традиційною схемою, містить анотацію, вступ, огляд літератури, розділ матеріалів та методів дослідження, 3 розділи власних досліджень, аналіз та узагальнення, висновки, практичні рекомендації, список використаних джерел, додатки. Дисертація викладена на 205 сторінках (138 сторінок основного тексту).

У вступі автором викладено актуальність теми, мету і завдання роботи, наукову новизну, практичне значення та впровадження результатів роботи, апробацію результатів дослідження, загальну характеристику роботи.

Перший розділ – огляд літератури під назвою «Хірургічний етап лікування ортодонтичних пацієнтів: операція видалення третього моляра. Проблеми та перспективи» викладено на 20 сторінках та складається із 3 підрозділів. У підрозділі 1.1 описана операція видалення зуба як метод лікування ортодонтичних пацієнтів. У підрозділі 1.2 висвітлено особливості проведення та ускладнення операції видалення третіх молярів. У підрозділі 1.3 окреслено перспективи використання мезенхімальних стовбурових клітин одонтогенного походження. Розділ завершується коротким підсумком огляду літератури. Викладений матеріал свідчить про вміння автора критично і логічно оцінити стан проблеми, що вивчається, і провести глибокий аналіз невирішених питань.

У другому розділі «Матеріали та методи досліджень» на 17 сторінках викладено розподіл обстежених пацієнтів на групи, загальну характеристику досліджень, алгоритм хірургічного лікування ортодонтичних пацієнтів різного віку, котрі потребували операції видалення третіх молярів. Детально розписані клінічні, лабораторні, зокрема гістологічні та імуногістохімічні методи дослідження, методи статистичної обробки даних. Розділ структуровано на 7 підрозділів, ілюстровано 9 таблицями.

Третій розділ, що має назву «Клініко-рентгенологічна характеристика щелепно-лицевої ділянки дітей, котрі потребують видалення третього моляра за ортодонтичними показаннями», викладений на 17 сторінках, складається з шести підрозділів. У підрозділах 3.1-3.4 автор наводить ортодонтичний статус дітей груп спостереження, стан їх твердих тканин зубів та тканин пародонта, а також описує рівень гігієни їх ротової порожнини. Підрозділ 3.5 містить аналіз стану місцевих захисних чинників у дітей груп спостереження. У підрозділі 3.6 наведено рентгенологічну характеристику стану зачатків третіх молярів у дітей різного віку. Розділ достатньо ілюстрований (9 рисунків та 6 таблиць), закінчується змістовним висновком, який обґрунтовує необхідність подальших параклінічних досліджень.

Четвертий розділ дисертаційної роботи присвячений результатам гістометричних та імуногістохімічних дослідження ясен у ділянці третіх молярів у дітей на різних етапах формування зуба. Розділ викладений на 30 сторінках, структуровано на 4 підрозділи. У ньому автор наводить морфометричні дані щодо епітеліального покриву ясен, кровоносних судин сполучної тканини ясен дітей груп спостереження, аналізує кількісні показники острівців неоангіогенезу та стовбурових клітин сосочкового шару ясен відповідно до виділених груп. Розділ широко ілюстрований (29 рисунків та 7 таблиць), закінчується висновком, який підкреслює роль вивчених параметрів у встановленні регенераторного потенціалу досліджених структур ясен.

П'ятий розділ під назвою «Характеристика операції видалення третього моляра за ортодонтичними показаннями» присвячений клінічній оцінці хірургічного етапу ортодонтичного лікування пацієнтів. Він поданий на 23 сторінках, складається із 3 підрозділів. У першому підрозділі висвітлена загальна характеристика операції видалення третього моляра за ортодонтичними показаннями, у другому – характеристика операції видалення третіх молярів за ортодонтичними показаннями у віковому аспекті, у третьому – характеристика післяопераційного періоду в дітей груп спостереження. Розділ ілюстровано 7 таблицями та 15 рисунками. Наприкінці розділу наведені ґрунтовні висновки.

Аналіз та узагальнення результатів дослідження викладений на 11 сторінках. Автор висвітлює основні результати роботи, порівнює власні результати досліджень та співставляє їх, використовуючи сучасні дані літератури, проводить дискусію.

Висновки та практичні рекомендації логічно витікають з отриманих результатів, відповідають меті і завданням роботи.

Список використаних джерел містить 293 найменування, із них 73 – кирилицею, 220 – латиною. Оформлений згідно вимог. Звертає увагу значний відсоток англомовної літератури.

Загалом робота викладена грамотно, літературною українською мовою, містить у собі наукову новизну та має практичний вихід.

16. Новизна дослідження та одержаних результатів

У роботі доповнено наукові дані щодо стоматологічного статусу ортодонтичних пацієнтів, котрі потребують операції видалення третього моляра, з урахуванням віку обстежених, а саме: встановлено інтенсивність карієсу в межах $(4,86 \pm 0,31)$ - $(5,49 \pm 0,36)$ уражених зубів; гігієну ротової порожнини на рівні $(1,42 \pm 0,08)$ - $(1,47 \pm 0,15)$ бала за даними спрощеного індексу гігієни та $(1,14 \pm 0,05)$ - $(1,17 \pm 0,15)$ бала за індексом Сілнес-Лое; стан тканин пародонта, що характеризується папілярно-маргінально-альвеолярним індексом у діапазоні 5,24-9,25 %.

Проаналізовано місцеві захисні реакції ротової рідини ортодонтичних пацієнтів за такими показниками, як активність лізоциму та рівень sIgA залежно від віку, зокрема, в дітей 11-13-ти років вони склали відповідно $(46,30 \pm 2,25)$ од/л та $(0,38 \pm 0,02)$ г/л, у дітей 13-16-ти років – $(35,07 \pm 2,13)$ од/л та $(0,36 \pm 0,03)$ г/л, у дітей 16-18-ти років – $(31,84 \pm 1,56)$ од/л та $(0,32 \pm 0,02)$ г/л.

Уперше проведено дослідження щодо встановлення стадії формування зачатка третього моляра в ортодонтичних пацієнтів різних вікових груп за допомогою рентгенологічного аналізу за Demirjian. Установлено, що у всіх обстежених віком 11-13 років реєструється стадія розвитку «D»; у дітей віком 13-16 років у 57,14 % випадків визначається стадія розвитку «E», у 42,86 % – стадія «F»; у пацієнтів віком 16-18 років у 73,33 % випадків визначається стадія розвитку «G», у 26,67 % – стадія «H», що слід враховувати обираючи термін та тактику оперативного втручання щодо їх вилучення.

Уперше на підставі гістометричних та імуногістохімічних досліджень показано, що під час формування зачатків третіх молярів в яснах відбуваються певні зміни, що описуються зростанням товщини епітеліального покриву, зниженням відсотка Ki-67 позитивних клітин базального шару епітелію, зростанням питомого об'єму судинного русла строми ясен, зменшенням інтенсивності імуногістохімічного забарвлення ендотеліоцитів кровоносних судин на CD-34 та віментин, зниженням кількості острівці неоангіогенезу та масиву незрілих поліпотентних (лімфоїдних) віментин-позитивних клітин.

17. Практичне значення роботи

Практична значимість роботи визначається обґрунтуванням доцільності раннього видалення третіх молярів у процесі надання ортодонтичної допомоги дітям, що обумовлено зниженням травматичності хірургічних маніпуляцій, зменшенням відсотку післяопераційних ускладнень та можливістю одержання цінного джерела одонтогенних стовбурових клітин. Отримані результати підтверджені клінічними, рентгенологічними, біохімічними, гістологічними та імуногістохімічними даними.

Проаналізовано структуру ортодонтичної патології, що потребує в комплексі свого лікування операцію видалення третіх молярів. Чітко встановлена етапність, час та тривалість цього оперативного втручання, на підставі чого виокремлено найбільш вдалий алгоритм виконання маніпуляцій. Проведено порівняльну характеристику операції видалення третього моляра за ортодонтичними показаннями з урахуванням віку пацієнта. Указані особливості техніки проведення хірургічного втручання на різних етапах формування зубного фолікула.

18. Впровадження результатів дослідження в практику

Результати наукового дослідження впроваджені в лікувальний процес закладів охорони здоров'я: відділення лікувально-хірургічної стоматології КП «Полтавський обласний центр стоматології – стоматологічна клінічна поліклініка» Полтавської обласної ради, відділення стоматології дитячого віку та ортодонції ДУ «Інститут стоматології та щелепно-лицевої хірургії Національної академії медичних наук», структурний підрозділ «Міська стоматологічна поліклініка» КНП «Міська клінічна лікарня №1» Івано-Франківської міської ради, стоматологічний відділ Університетської клініки Тернопільського національного медичного університету ім. І.Я. Горбачевського, Навчально-лікувальний центр «Університетська клініка» Буковинського державного медичного університету.

Теоретичні положення та практичні рекомендації дисертаційної роботи впроваджені в навчальний процес на кафедрах хірургічної стоматології та щелепно-лицевої хірургії, стоматології дитячого віку Буковинського державного медичного університету; кафедрі стоматології інституту післядипломної освіти Івано-Франківського національного медичного університету; кафедрі дитячої стоматології Тернопільського національного медичного університету ім. І.Я. Горбачевського, кафедрі хірургічної стоматології та щелепно-лицевої хірургії Полтавського державного медичного університету, кафедрі ортодонції Львівського національного медичного університету ім. Данила Галицького.

19. Відповідність змісту дисертації вимогам, що пред'являються на здобуття ступеня доктора філософії.

Дисертаційна робота Муринюка Тараса Івановича на тему «Обґрунтування вибору методу видалення третіх молярів за ортодонтичними показаннями» є завершеним самостійним науковим дослідженням здобувача, в якому містяться нові науково обґрунтовані результати проведених досліджень, що розв'язують конкретне науково-практичне завдання в галузі медичних наук – стоматології: підвищення ефективності хірургічного етапу лікування ортодонтичних хворих шляхом оптимізації вибору методу видалення третій молярів на підставі аналізу клінічних, рентгенологічних та імуногістохімічних даних.

Висновок

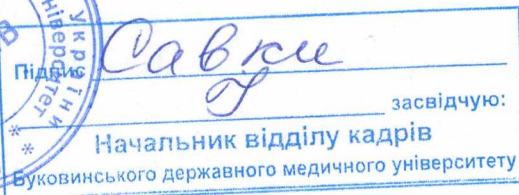
Дисертаційна робота Муринюка Тараса Івановича повністю відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», Постановою Кабінету Міністрів України від 19.05.2023 року № 502 «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України з питань підготовки та атестації здобувачів наукових ступенів» та Вимогам до оформлення дисертації, затвердженим наказом МОН України від 12.01.2017 року № 40 і може бути рекомендована до офіційного захисту в разовій спеціалізованій вченій раді.

Засідання рекомендує Муринюку Т.І. звернутися до Вченої ради Буковинського державного медичного університету з письмовою заявою про утворення разової ради.

Голосували «За» – 35 із 35 присутніх.

Голова засідання
проректор закладу вищої освіти
з науково-педагогічної роботи
та міжнародних зв'язків Буковинського
державного медичного університету,
д.мед.н., професор

Іван САВКА

Список публікацій здобувача

1. Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

1. Годованець ОІ, Гальчук КЛ, Муринюк ТІ, Саука ЕО. Мезенхімальні стовбурові клітини одонтогенного походження: перспективи та можливості регенеративної медицини. Вісник стоматології. 2021;116(3):33-40. doi: 10.35220/2078-8916-2021-41-3.6 *(Дисертант опрацював вітчизняну та закордонну літературу, асистентка Гальчук КЛ систематизувала та узагальнила літературні дані, студентка Саука ЕО підготувала матеріал до друку, професорка Годованець ОІ надала консультативну допомогу).*
2. Годованець ОІ, Муринюк ТІ. Характеристика операції видалення третього моляра за ортодонтичними показаннями у віковому аспекті. Медицина сьогодні і завтра. 2023;92(3):56-61. doi: 10.35339/msz.2023.92.3.gmu *(Дисертант провів обстеження та лікування хворих, аналіз та узагальнення одержаних матеріалів, підготував статтю до друку, професорка Годованець ОІ надала консультативну допомогу).*
3. Годованець ОІ, Муринюк ТІ, Хомишин ТО. Стоматологічний статус дітей, що потребують операцію видалення третіх молярів за ортодонтичними показаннями. Intermedical Journal. 2023;Спецвип:32-5. doi: 10.32782/2786-7684/2023-3-6 *(Дисертант провів обстеження та хірургічний етап лікування хворих, аналіз та узагальнення одержаних матеріалів, аспірант Хомишин ОТ провів ортодонтичний етап лікування хворих, підготував статтю до друку, професорка Годованець ОІ надала консультативну допомогу).*
4. Муринюк ТІ. Характеристика епітелію ясен у дітей у ділянці третіх молярів на різних етапах формування кореня зуба. Неонатологія, хірургія та перинатальна медицина. 2023;13(4):135-40. doi: 10.24061/2413-4260.XIII.4.50.2023.19
5. Godovanets OI, Davydenko IS, Muryniuk TI, Fedoniuk LYa. Histological and immunohistochemical characteristic of the gingival stroma in the portion of the third molars in children of various age. Polski Merkuriusz Lekarski. 2024;53(2):149-156. doi: 10.36740/Merkur202402103 *(Дисертант провів оперативні втручання, під час яких здійснив забір матеріалу для дослідження, проаналізував та узагальнив результати, підготував статтю до друку, професор Давиденко ІС долучився до оцінки результатів гістологічних та імуногістохімічних досліджень, професорки Годованець ОІ та Федонюк ЛЯ надали консультативну допомогу).*

2. Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

1. Годованець ОІ, Муринюк ТІ. Особливості хірургічної підготовки ортодонтичних пацієнтів. В: Матеріали наук.-практ. конф. з міжнар. участю Мультидисциплінарний підхід в ортодонтичному лікуванні; 2020 Лис 12-13; Полтава. Полтава; 2020, с. 22. *(Дисертант провів обстеження хворих,*

- узагальнив результати, підготував матеріал до друку та оприлюднення, професорка Годованець ОІ надала консультативну допомогу).*
2. Muryniuk TI. Features of surgical preparation of orthodontic patients. В: Матеріали підсумкової 102-ї наук.-практ. конф. з міжнар. участю професорсько-викладацького персоналу Буковинського державного медичного університету; 2021 Лют 08, 10, 15; Чернівці. Чернівці: Медуніверситет; 2021, с. 324.
 3. Муринюк ТІ. Порівняння методів видалення зародків нижнього третього моляра із фрагментуванням та зі збереженням форми зародка у пацієнтів віком 12-14 років. В: Івашук ОІ, Безрук ВВ, редактори. Матеріали підсумкової 103-ї наук.-практ. конф. з міжнар. участю професорсько-викладацького персоналу Буковинського державного медичного університету; 2022 Лют 07, 09, 14; Чернівці. Чернівці: Медуніверситет; 2022, с. 356.
 4. Годованець ОІ, Муринюк ТІ. Рентгенологічна характеристика зачатків третіх молярів на різних стадіях розвитку. В: Слободян ОМ, редактор. Матеріали наук.-практ. конф. з міжнар. участю Прикладні питання сучасної морфології; 2022 Бер 23-24; Чернівці. Чернівці: Медуніверситет; 2022, с. 26-8. *(Дисертант провів обстеження хворих, узагальнив результати, підготував матеріал до друку, професорка Годованець ОІ надала консультативну допомогу).*
 5. Godovanets O, Muryniuk T, Halchuk K, Sauka E. In search of mesenchymal stem cells on different stages of third molar tooth development. Proceedings of International Congress By promoting excellence we prepare the future; 2023 Mar 02-05; Iasi, Romania. International Journal of Medical Dentistry. 2023;27(2):342-3. *(Дисертант провів огляд літератури, асистентка Гальчук КЛ проаналізувала та узагальнила результати, студентка Саука ЕО підготувала матеріал до друку, професорка Годованець ОІ надала консультативну допомогу).*
 6. Годованець ОІ, Муринюк ТІ. Стан місцевих захисних чинників у дітей, що потребують видалення третього моляра за ортодонтичними показаннями. В: Матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю Проблеми і перспективи стоматології та щелепно-лицевої хірургії в умовах сьогодення; 2023 Лис 30; Полтава. Полтава; 2023. *(Дисертант провів обстеження хворих, узагальнив результати, підготував матеріал до оприлюднення, професорка Годованець ОІ надала консультативну допомогу).*

3. Наукові праці, які додатково відображають наукові результати дисертації:

1. Годованець ОІ, Муринюк ТІ, Кузик ІМ. Клінічні випадки видалення зубів за ортодонтичними показаннями. The Scientific Heritage. 2023;113:55-60. *(Дисертант провів огляд літератури, проаналізував та узагальнив результати, лаборант Кузик ІМ підготував матеріал до друку, професорка Годованець ОІ надала консультативну допомогу).*